

İmân artar ve eksilir

Ankara'dan Latife Hanım: "İman artar ve eksilir mi? Ayrıca amel imandan sayılır mı?"

İman, Allah Resûlü Hazret-i Muhammed'in (asm) Cenâb-ı Hak'tan vahiy yoluyla getirdiği her habere gönülden inanmaktır. "Peygamber size ne emrederse onu alın! Sizi neden alıkoyarsa ondan sakının"1 âyeti veya "Muhakkak ki, sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler"2 âyeti imanın çerçevesini çizmektedir. Şu âyet de Peygamber Efendimiz'in (asm) haberlerinin doğrudan vahye dayandığını bildirmektedir: "O, arzusuna göre konuşmaz. O (bilgiler ve haberler) vahyedilenden başkası değildir."3

İmanın karşıtı küfürdür. Küfür, hakkı inkâr etmekten başka bir şey değildir. İman edene mü'min; inkâr içinde olana da kâfir dendiğini biliyoruz.

İman edilecek meseleler, Peygamber Efendimizin (asm) mübarek iki dudağı arasından dökülen haberlerin ve bilgilerin tamamıdır. Tamamen vahye dayanan bu haber ve bilgilerde Peygamber Efendimizden (asm) sonra ilave veya eksiltme anlamında artırma ve eksiltme olmamıştır. Mümkün de değildir. Çünkü vahiy dönemi bitmiştir. Bu açıdan; bu haberlerden bir kısmına iman etmeyen birisi ile tamamına iman etmeyen birisi arasında küfür açısından hiçbir fark yoktur. Meselâ birisi Allah'a ve ahiret gününe iman ettiğini, ancak meleklerin varlığına inanmadığını söylese, bu makbul bir iman olmaz ve insanı küfre götürür. Başka bir ifadeyle, iman bir bütündür, bölünme kabul etmez, ilâve veya eksiltme kabul etmez. Bir mü'min, Kur'ân'ın ve Peygamber Efendimizin (asm) verdiği haberlerin tamamına iman etmekle yükümlüdür.

Bediüzzaman'a göre, imanda zayıflık veya derinliğine inkişaf bakımından artma veya eksilme, güçlenme veya zayıflama4 vardır. Yani imanda taklit veya tahkik söz konusu olduğu gibi; tahkikin dereceleri de söz konusudur. Yani, bir bölünmeye yol açmaksızın, aynı kapsam ve çerçeve içindeki iman esaslarına, ilme'l-yakîn (bilgiye dayalı), ayne'l-yakîn (görür gibi) ve hakka'l-yakin (hakikatini bizatihî hissederek ve yaşayarak) gibi muhtelif derecelerde iman etmek mümkündür.

Kur'ân, imanın "inkişaf ve kuvvet" mânâsında "artmasına" muhtelif âyetlerinde işaret etmektedir. "Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, 'İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun' dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve

‘Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!’ dediler.”⁵ Bir diğer âyette şöyle buyrulur: “Mü’minler, düşman birliklerini görünce, ‘İşte bu, Allah’ın ve Resulünün bize vaad ettiği şeydir. Allah ve Resulü doğru söylemişlerdir’ dediler. Bu, onların ancak imanlarını ve teslimiyetlerini artırmıştır.”⁶ Şu âyet de hidayetin artabileceğini haber veriyor: “Hidayete erenlere gelince, Allah onların hidayetini artırır. Onların Allah’a karşı gelmekten sakınmalarını sağlar.”⁷ Hidayetin artması, imanın inkişaf, derinlik ve kuvvet kazanması ve ahlâk ve amele yansması demektir.

Amel, imanın artıp eksilmesinde etkindir. Çünkü imanın ifade bulması amel ile mümkündür. Çeşitli ibadetler, Allah’a itaat, zikir, günahlardan pişmanlık, tövbe ve istiğfar, tefekkür, tefekkürde derinleşmek, Allah rızası için atılan adımlar ve yapılan hizmetler, imanın artmasında etkin birer ameldirler. Bediüzzaman bu anlamda “Akaidi ve imânî hükümleri kavî ve sabit kılmakla meleke haline getiren, ancak ibadettir”⁸ der. Ancak amel imandan bir parça değildir. Bu açıdan; ameldeki hata ve günahlar affa uğrayabilir. Kur’ân, muhtelif âyetlerinde “Âmenû ve amilüssâlihât” (İman edenler ve salih amel işleyenler)⁹ ibareleriyle salih ameli imanın bir neticesi saymış, ancak imanın içinde göstermemiştir.

DUÂ

Ey Mü’min! Ey Güvenen, ey Güvenilen, Ey Güvenilmeyi emreden, Ey Emin olan! Ey Emin olunmayı emreden! Ey Eman veren! Ey mü’minin elinden tutan! Ey emanetlerin gerçek Sahibi olan Allah’ım! Bizi, güven veren, güvenilen, kendisinden emin olunan, emanete riâyet eden ve iman eden kıl! Elimizden tut ve bize dünyada eman ver! Kabirde eman ver! Mahşerde eman ver! Sıratda eman ver! Bizi emin makam olan rızandan, muhabbetinden, rahmetinden, lütfundan ayırma! Bizi emin memleket olan Cennetine götür!

Âmin Âmin Âmin

Dipnotlar:

1- Haşir Sûresi, 59/7;

2- Fetih Sûresi, 48/10;

3- Necm Sûresi, 53/3,4;

4- Sözler, s. 284;

5- Âl-i İmran Suresi: 173;

6- Ahzab Suresi: 22;

7- Muhammed Suresi: 17;

8- Rıyâzu's-Sâlihîn, 151;

9- İşârâtü'l-İ'câz, s. 140;

10- Bakınız: Bakara Suresi: 25, 82, 277; Al-i İmran Suresi: 57; Nisa Suresi: 57, 122 ,173; Maide Suresi: 9, 93; Araf Suresi: 42 vd.